Гачайли Г.А.,
студентка 6 курсу
Житомирського державного університету ім. І.Франка.
Хом'як І.В.,
доцент кафедри екології, природокористування та біології людини
Житомирського державного університету ім. І.Франка.

РУДЕРАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ МІСТА ЖИТОМИР

Рудеральні екосистеми є антропогеннотрансофрмованими системами заселеними частіше за все рудеральною рослинністю що зустрічаються на узбіччях доріг, на смітниках, біля парканів, на покинутих місцях, відвалах тощо. До рудеральної рослинності міста умовно можна віднести угруповання 6 класів, 10 порядків, 11 союзів та 34 асоціаціями або угрупованнями невизначеного рівня. В різних дослідженнях ці фітоценози відносяться до різних груп. Синтаксономічна схема рудеральних екосистем міста Житомира.

AGROPYRETEA INTERMEDIO-REPENSIS Th.Müll et Görs 1969: Agropyretalia intermedio-repentsis Th.Müll et Görs 1969, Convolvulo-Agropyrion repentis Görs 1966: *Convolvulo-Agropyretum repentis Felföldy 1943, Poo-Tussilaginetum farfarae R.Tx 1931.*

ARTEMISIETEA VULGARIS R.Tx 1950: Artemisietalia vulgaris R.Tx 1947, Arction lappae R.Tx 1937: *Leonuro-Ballotetum nigrae R.Tx 1942, Arctio-Artemisietum vulgaris Th.Müll 1972*; **Onopordetalia acanthii Br.-Bl et R.Tx 1943,** Onopordion acanthii Br.-Bl 1926*: Onopordetum acanthii Br.-Bl 1936, Potentilo-Artemisietum absintii Faliński 1965,* Dauco-Melilotenion Görs 1966: *Artemisio-Tanacetetum vulgaris Br.-Bl 1931. Berteroëtum incanae Siss 1950, Dauco-Picridetum hieracioidis Görs 1966, Echio-Milelotetum R.Tx 1947,*

GALIO-URTICETEA Passrge et Kopecký 1969: Glechometalia hederacea R.Tx 1975, Aegopodion podagrariae R.Tx 1967: *Urtico-Aegopodietum podagrariae R.Tx 1967* **Convolvuletalia R.Tx 1950**, Convolvulion R.Tx 1947: *Calystegio-Eupatorietum Pass 1957, com. Impatiens noli-tangere, com.Echinocystis lobata*; Senecion sepium R.Tx 1947*: Calystegio-Angelicetum archangelicae Pass 1959, com. Stellaria nemorum, com Rubus caesius, com Stachys sylvatica, Calystegio-Epilobietum hirsuti*

EPILOBIETEA ANGUSTIFOLII R.Tx et Passrge 1950: Epilobietalia angustifilii R.Tx 1950, Epilobion angustifilii R.Tx 1950: *Calamagrostietum epigii Juraszek 1928*; **Sambucetalia Oberd 1957,** Sambuco-Salicion caprea R.Tx 1950: *Rubetum idae Oberd 1973, Sambucetum nigrae Oberd 1973, Sambucetum racemosae (NOIRF. 1949) Oberd 1973, Epilobio-Salicetum capreae Oberd 1957, Agrostio-Populetum tremulae* Passarge in Passarge et Hofman 1968.

BIDENTEA TRIPARTITI R.Tx., Lohmaer et Preising 1950: Bidentalia tripartiti Br.-Bl. et R.Tx 1943, Bidention tripartiti Nordhagen 1940: *Polygono-Bidentetum Lohmaer 1950, Rumicetum mantimi Siss. 1946.*

PLANTAGENETEA MAJORIS R.Tx. et Preising 1950: Agrostietalia stoloniferae Oberd 1967, Agropiro-Rumicion Nordh 1940: *Potentilietum anserinae Passrge 1964 Agrostis stolonifera-Potentilla anserina Oberd 1979, Ranunculo-Alopecuretum geniculati R.Tx 1937*; *Ranunculetum repentis Oberdorfer et al. 1967.* **Plantegenetalia majoris R.Tx** 1937, Polygonion avicularis Br.-Bl. 1931: *Lolio-Plantaginetum majoris Br.-Bl. 1930, Poetum annuae Gams 1927, Prunello-Plantaginetum Faliński 1963, Festuco pratensis-Plantaginetum Balserc et Pawlak 2000.*

В межах міста Житомира за попередніми даними вони мають показники гемеробії (антропотолерантності як індикатора степені антропогенної трансформації) від 7,5 до 13 балів (*Epilobietea angustifolii* (7,5-10,5), *Agropyretea intermedio-repentis* (8,6-12,1), *Galio-Urticetea* (10,2-12,2), *Bidentea tripartiti* (10,6-11,3), *Plantegenetea majoris* (10,3-13,00), *Artemisietea vulgaris* (10,4-11,5), *Stellarietea mediae* (10,1-13,0))

Міські рудеральні екосистеми з одного боку є важливою частиною рекреаційних ресурсів. Вони часто формують газони, ґрунтові доріжки, створюють ілюзію природності урбаністичного ландшафту. З другого боку рудеральні екосистеми є активним джерелом бур'янів (*Barbarea vulgaris* R.Br., *Sisymbrium loeselii* L., *Lactuca serriola* L., *Raphanus raphanistrum* L., *Amaranthus blifoides* S. Wats., *Anagallis arvensis* L. та інші) та небезпечних інвазійних видів (*Ambrosia artemisiifolia* L., *Heracleum sosnowskyi* MANDEN.). Дослідження та моніторинг рудеральних екосистем в межах міста має велике значення для функціонування урбоекосистем в цілому та для створення комфортних умов проживання людини.